

hurá, 3|2017 muzeum!

Výstava
Můj život
s Trabantem

2

Nález z období
mladého paleolitu
ve Slatinkách

4

Osobnost
Václav Čtvrtek,
spisovatel

5

Stalo se
před 100 lety
léto 1917

6

Hostinec U Bílého
beránka, později
kavárna Amerika

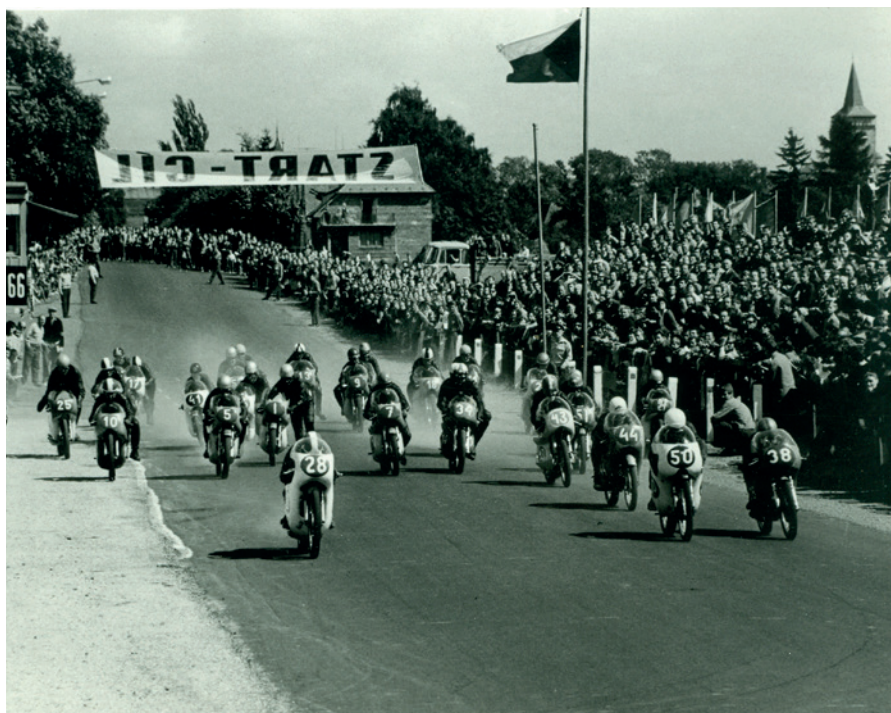
7

VÝSTAVA Čas rychlých kol a vůně benzínu – Cena Prachovských skal

Na rozhraní 19. a 20. století, s nástupem prvních motorových vozidel, přichází do naší krajiny nový činitel, který bychom mohli nazvat – mototurista. Český ráj se stává nejdělejší cílem mnoha mototuristických zájezdů od raných počátků tohoto sportu až do dnešních dnů. Nejstarší závod se datuje k roku 1902, kdy probíhá Jičínem „První distanční závod motocyklet v Čechách“ (trasa měřila 195 km). Bylo to v době, kdy motoristé nebyli ještě organizováni ve svých zájmových spolcích a klubech. Od roku 1949 se stává Jičín rok co rok dějištěm rychlostních motocyklových závodů, které nejprve byly vnitrostátní motoristickou záležitostí, ovšem od roku 1956 získávají charakter závodů mezinárodních. V této době už mluvíme o legendárním závodě, který známe pod názvem Cena Prachovských skal.

Novodobá historie motocyklového sportu se začala psát již rok po skončení 2. světové války. Psal se rok 1946, když se pánové Ing. Karel Kubíček, Josef Solnař, MUDr. Jan Moran, Karel Veselý, Stanislav Vacarda, Václav Košťil a Miloslav Skalský rozhodli pro založení Autoklubu v Jičíně. A právě tito „nadšenci“ měli také zásluhu na uspořádání prvního silničního závodu motocyklů na Jičínsku, který známe pod názvem Kolem Jičínské brány a jehož první ročník je datován k roku 1949. Závodilo se na okruhu dlouhém 2500 m, který vedl přímo ulicemi města, start a cíl byl umístěn u Obchodní akademie. Tento závod se ale jel pouze ve třech ročnících (1949–1951). Okruh měl totiž řadu nevýhod, např. nevyhovující povrch, malou propustnost tratě, organizátoři proto začali hledat vhodnější silnici k pořádání závodů.

Nový, dnes již legendární silniční okruh vedoucí Prachovskými skalami a po okraji

Cena Prachovských skal v roce 1966. Celkový pohled na start a cílovou rovinku. Soukromá sbírka Vratislava Horčíčky.

Jinolických rybníků se nadšencům z Autoklubu podařilo najít velmi záhy a již 17. srpna 1952 se jel na novém okruhu první závod pod názvem Cena Prachovských skal. U vzniku tohoto závodu stál především Jiří Košťil (syn Václava Košťile) a Bedřich Plecháč. Okruh byl dlouhý 14,5 km, měl 19 levých a 27 pravých zatáček, výškový rozdíl činil 115 m. Závodilo se po směru hodinových ručiček. Start a cíl byl umístěn hned za městem, u tzv. Hurychovny (u výpadovky na Mladou Boleslav).

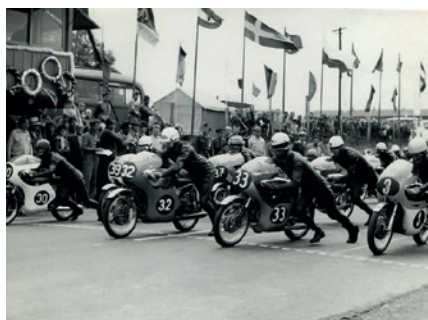
Na rok 1952 připadlo také výročí 650 let od založení města Jičína a Cena Prachovských skal se při těchto oslavách řadila k nejoblíbenějším ze všech akcí. Na trať tehdy vyjelo 69 motocyklů a 24 automobilů.

V roce 1956 prošel závod mnoha zásadními změnami. Za jednu z největších lze určitě považovat, že od tohoto roku se CPS jezdila jako závod mezinárodní a na start

→ pokračování ze str. 1

se postavili závodníci např. z Austrálie, Švýcarska, NSR ad.

Nejlepší konkurence závodníků se pak setkala na V. ročníku závodu, který se jel v roce 1961. Mezi přihlášenými závodníky zazářila taková jména jako Tom Phillis (Austrálie), Jim Redman (Rhodesie), Jack Findlay (Austrálie), Paddy Driver (Anglie), Tauno Nurmi (Finsko) ad.

Start závodu Cena Prachovských skal v roce 1966. Se startovním číslem 30 Kel Carruthers z Austrálie na stroji Honda, s číslem 32 Jim Curry z Anglie na stroji Honda, č. 33 Walter Scheimann z Německa, též na stroji Honda. Soukromá sbírka Romana Jirků.

Nutné je také zmínit situaci při pořádání závodů v roce 1968. Start závodu byl stanoven na 25. srpna a pořadatelé plánovali pro tento ročník některé výraznější změny a zajímavosti. Pro rok 1968 se podařilo např. sehnat konstruktéra světoznámých závodních strojů Melkus – Ing. Heinze Melkuse, který měl startovat v závodu automobilů F 3. S vozem Ford byl přihlášen i dřívější motocyklový závodník – Tauno Nurmi z Finska.

Několik dní před závody byla řada zahraničních závodníků již v Jičíně. Srpnovou invazi armád Varšavské smlouvy do Československa 21. srpna ale bylo pořádání závodu pro tento rok samozřejmě ukončeno.

Závod na prachovském okruhu se jezdil až do roku 1976, v roce 1977 se neuskutečnil a poslední dva ročníky proběhly na nově nalezené trati u Robous, jejíž jedno kolo měřilo 3 200 metrů.

Po dlouhých 33 letech se podařilo závodní motocykly do Jičína vrátit. V roce 2013 se jel závod pod názvem Cena města Jičína: Memorál Jiřího Košťáře (od roku 2015 pod názvem Cena města Jičína).

Výstava je doplněna o písemnosti, plakáty, fotografie, novinové články a trojrozměrné předměty ze sbírky RMaG, jičínského Automotoklubu a ze soukromých sbírek Vratislava Horčíčky, Romana Jirků.

Výstavu můžete navštívit od 9. června do 1. října 2017 ve výstavní chodbě jičínského muzea.

VÝSTAVA Můj život s Trabantem aneb o jednom rozříznutém trabantu

Regionální muzeum a galerie v Jičíně v rámci dramaturgie svých výstav tradičně zařazuje na letní sezónu výstavu s obecnějším tématem, nesouvisejícím pouze s regionem. Pokoušíme se tak činit poměrně pravidelně, především s ohledem na to, že je Jičín během letních měsíců centrem návštěvy mnoha turistů. Je to rozdíl například od vánoční nebo velikonoční doby, kdy se v rámci dramaturgie snažíme o to, aby cestu do muzea našli spíše místní obyvatelé, a nikoliv primárně turisté.

Pro letošní rok jsme zvolili jako hlavní téma výstavy fenomén automobilů značky Trabant. Každému návštěvníkovi výstavy je zřejmě jasné, že výstava není oslavou této značky ani oslavou socialistického hospodářství. Podobně jako u jiných výstav nám jde především o to zachytit a dokumentovat fenomén, který tu existoval a který postupně mizí. Zároveň to má být jeden z dalších příspěvků naší organizace do tématu dokumentace současnosti, která je v českém muzejnictví ožehavým tématem. To znamená pokusit se reflektovat, jak silnou součástí našich životů byl trabant, nicméně v druhém plánu také ukázat, jak silný „druhý život“ trabantů stále existuje – což se zrcadlí na mnoha srazech majitelů těchto automobilů, které jsou vlastně už samy o sobě sociologickým jevem.

Výstavu jsme pečlivě připravili, především za spolupráce Petra Hoďáka, Jana Kosejka a Bohuslava Kulíka, majitelů vystavovaných veteránů a také spoluorganizátorů tradičního srazu trabantistů v Jinolicích.

Tradičně se letní výstavy pokoušíme propagovat tak, aby na ně našli návštěvníci cestu – pokud možno, aby návštěvník pohledem do zámeckých prostor našel už z náměstí transparent s názvem výstavy. Dělalí jsme

to tak každé léto. Letos jsme pod transparent u galerie umístili také maketu rozříznutého trabanta. Trabant jako takový je mj. známý tím, že byl zakomponován do některých uměleckých děl (nejznámější je asi Quo vadis od Davida Černého, avšak funguje také v mnoha jiných ztvárnění v uměleckých dílech jinde v Evropě).

Rozříznutý Trabant jsme proto jako svébytný artefakt umístili společně s běžným textilním transparentem, na kterém byl název výstavy a její termín, na fasádu galerie a dodatečně jsme požádali Radu města Jičína o souhlas s jejich umístěním.

Naše muzeum je zřizováno Královéhradeckým krajem a Město Jičín nám pronajímá prostory v jičínském zámku. Žádost jsme náležitě zdůvodnili. Že Rada města s umístěním artefaktu nesouhlasila, je škoda, během několika dní jsme vysledovali, že si tuto kuriozitu kolemjdoucí prohlíželi, fotografovali, resp. byla alespoň motivem k rozhovoru o trabantech – jednoduše řečeno – splnila účel.

Ovšem překvapením bylo, že Rada města Jičína v květnu rozhodla odstranit také textilní transparent, na kterém byl pouhý název výstavy. Na dotaz směrem k jednomu z členů Rady města, proč se tak událo, bylo sděleno, že mj. proto, že se město nechce podílet na oslavách automobilů této značky. Na konci června došlo k revokaci rozhodnutí Rady města, že můžeme na nádvoří umístit alespoň transparent, který tedy poslouží propagaci výstavy, když už nic jiného. Do konce června si cestu na výstavu udělalo více než 400 návštěvníků.

Výstava se koná v zámecké galerii od 5. května do 17. září 2017.

VÝSTAVA Lucemburské opráski

Máte rádi středověk a dokážete se na jeho dějiny podívat s nadhledem? Muzeum města Brna, p. o., ve spolupráci s „Opráski sčeskí historie“ připravilo putovní výstavu, která přibližuje dějiny lucemburské dynastie v našich zemích atraktivní formou skrze populární komiks.

Naivní, až schematické kresby spolu se stylizovaným, pravopisně chybným projevem dotvářejí ráz komiksu. V něm tajemný autor Jaz glosuje historické události s nebývalou břitkostí a suchým humorem.

Žádnému jeho obrázku (oprásku) nechybí vtipná pointa, často však od čtenáře vyžadují všímavost a všeobecný rozhled.

Komiks si nejprve získal velkou popularitu v prostředí internetu na Facebooku, záhy začal vycházet s úspěchem i knižně. Jazovy

komiksy se zabývají celou českou historií od praotce Čecha až po nedávné dějiny, na jičínské výstavě budou ale k vidění komiksy právě z doby lucemburské.

V rámci výstavy se v humornějším hávu seznámíte s osudy Jana Lucemburského, Karla IV., jeho synů Zikmunda a Václava IV. i moravských markrabat Jana Jindřicha a Jošta. Výstava je tvořena komiksovými panely, doprovodnými popularizačními texty a hmotnými artefakty. Předměty jsou pak svázané přímo s dobou 14. a 15. století, nebo s dějem v komiksových stripech. Činí tak celou výstavu plastičtější a zajímavější. Výstava má i zábavné a interaktivní prvky.

Na výstavu se můžete přijít podívat od 28. září do 12. listopadu 2017 do zámecké galerie.

VÝSTAVA Ve znamení tří deklarací...

Putovní výstava „Ve znamení tří deklarací... Šlechta v letech nacistického ohrožení československého státu“ se věnuje tématu postavení šlechticů v Československu v kontextu mnichovských událostí roku 1938 a následného obsazení českých zemí nacistickým Německem. Jedná se o málo zmapovanou kapitolu našich moderních dějin.

Výstava se zaměřuje na zástupce šlechtických rodin, kteří se za značného rizika zasazovali o jednotu zemí Koruny české a ve těch prohlášených projeví svou podporu českému národu a lidu. Projekt si všímá na jedné straně kolaborace šlechticů, na straně druhé jejich účasti na protinacistickém hnutí a s tím i následných trestů. Téma přesahuje i do let poválečné perzekuce.

Autory projektu jsou historici z Ústavu pro studium totalitních režimů Dita Jelínková a Zdeněk Hazdra, kteří výstavu připravili

u příležitosti 75. výročí podpisu národnostního prohlášení české šlechty ze září 1939. Jedním ze signatářů byl Alois Serényi, kterému je na výstavě věnována samostatná část. Na jednotlivých panelech budou představena témata jako například: šlechta v protektorátní politice, nátlak na šlechtu k přijetí německé národnosti, ekonomická perzekuce šlechty, šlechta v odboji či šlechta inklinující ke krajní pravici a fašismu. Celá problematika bude na závěr završena i osudy konkrétních osob, mezi které patří Zdenko Radslav Kinský a František Kinský z Vchynic a Tetova, Karel Belcredi, Weikhard Colloredo-Mansfeld, Karel IV. ze Schwarzenbergu; Jan Adolf z Lobkovic a mnoho dalších.

Výstavu můžete navštívit od 13. října do 19. listopadu 2017 ve výstavní chodbě jičínskému muzea.

NOVÉ PUBLIKACE

Karel Čermák
Opomíjená
místa Českého
ráje

Na konci loňského roku vyšla další knížka Karla Čermáka, vynikajícího badatele a znalce naší regionální historie. Kniha se věnuje místům, jak již napovídá její název, která jsou mimo hlavní turistické destinace Českého ráje, jako jsou například Trosky, Kost, Hruboskalsko a další, a nabízí pohled na místa méně známá, pozapomenutá či skrytá, která však jistě stojí za návštěvu.

V knize naleznete soupis téměř stovky opomíjených míst v Českém ráji, který vznikl na základě výběru ze současné, ale především dobové literatury a pramenů. Každé místo je popsáno z hlediska jeho historie či přírodopisných faktů, větší důraz je však v textu kladen na jejich pozoruhodnost a výjimečnost. Textová část každé lokality je pak obohacena současnými a dobovými fotografiemi, pohlednicemi nebo výřezy ze starých katastrálních map.

Knižka je schválně koncipována tak, aby mohla být použita i jako průvodce lokalitami přímo v terénu. Každé zmíněné místo je tak opatřeno detailním popisem přístupové cesty a mapovými přílohami ke každé kapitole, aby k nim návštěvník snáze našel cestu.

Knihu je možné zakoupit na pokladně muzea za 260 Kč nebo v některém z jičínských knihkupectví.

Pazourky na Jičínsku – nález z období mladého paleolitu ve Slatinkách

O výzkumu archeologické lokality Slatinky, ležící asi půl kilometru východně od vsi Slatiny, který prováděli archeologové jičínského muzea ve spolupráci s PhDr. et Mgr. Petrem Šídou, Ph. D. jsme informovali čtenáře Hurá, Muzeum! v prvním čísle letošního ročníku. Tentokrát se na tuto lokalitu zaměříme díky pozoruhodným nálezům, které zde dokládají aktivitu našich předků již před více než 15 000 lety.

Zemní práce související s dostavbou střediska živočišné výroby odkryly při jiho-východním okraji staveniště koncentraci kamenné štípané industrie. Jedná se o soubor několika set kusů silicitových (pazourkových) čepelí, úštěpků a drobných šupin. Povrch i hrany pazourků mají bělavou vrstvu v důsledku zvětvování (tzv. patinu), která je jednou z indicií o poměrně vysokém stáří zpracování (štípání) tohoto materiálu. Většina těchto artefaktů je dílenským odpadem, který vznikl při výrobě nástrojů; vlastních nástrojů zde bylo minimum.

Další indicií svědčící o vysokém stáří nálezů je jejich pozice v půdních vrstvách. Nacházely se pod spodní neporušenou hranicí holocenních půd ve svrchní vrstvě spraše. Spraš je prachová zemina typicky světle okrové barvy, navátá větrem. Spraše vznikaly v dobách ledových, kdy probíhalo silné mrazové zvětvování hornin až na prach. Ten byl unášen větrem na velké

Nálezová situace jednoho z mnoha silicitových úštěpků ve spraši.

vzdálenosti a usazován na svazích a v údolích. Pazourkové artefakty se tedy dostaly do této vrstvy ještě před ukončením usazování spraše poslední doby ledové, tedy před více než 15 000 lety. Protože byly artefakty spraši také překryty (cca 10 cm), musíme počítat ještě s o něco starší datací. Na vysoké stáří nálezů ukazuje také jejich tvar a zpracování, které zařazujeme do technokomplexu pojmenovaného gravettien (podle významné lokality La Gravette ve Francii).

Výjimečnost nálezů spočívá v možnosti prokázání lidských aktivit v období, kdy jsou v Čechách velice nepříznivé podmínky pro životy. V období před 20–18 tisíci lety

vrcholilo výrazné arktické ochlazení, které proměnilo prostor Čech v nehostinnou subarktickou pouštinu, pouze v nížinách v tundru nebo lesotundru. Doklady lidských aktivit jsou v tomto období velice vzácné. Celkového počtu takových lokalit se dopočítáme s pomocí deseti prstů.

Ale jak nezávisle potvrdíme stáří nálezů? Bohužel se nám nepodařilo nalézt žádný dřevěný uhlík nebo úlomek zvířecí kosti, který by nám umožnil použití radiokarbonové metody. Ačkoliv jsme nálezovou vrstvu spraše pečlivě prosévání a proplavovali s pomocí síta o velikosti ok 0,25 mm, nenalezli jsme žádný pozůstatek organického materiálu. Odebrali jsme však vzorky pro metodu OSL datování (optically stimulated luminescence – opticky stimulovaná luminescence). Materiálem vhodným k datování touto metodou jsou mikrozrnka křemene, kterých je v nálezové sprašové vrstvě více než dost (jde o jednu z hlavních složek).

Prozatím ale celou kauzu uzavíráme tvrzením, že se jedná o soubor artefaktů, datovaných podle jeho charakteru a pozice v půdních vrstvách do okruhu tzv. epigravettienu vázaného na glaciální maximum.

Radek Novák

Slatinky, okr. Jičín. Náhodný výběr ze souboru kamenné štípané industrie.

ZE SBÍREK MUZEA Rumcajs slaví 50. narozeniny

V letošním roce slaví již 50. narozeniny známá pohádková postavička loupežník Rumcajs. S touto postavou se děti seznámily nejprve prostřednictvím animovaného seriálu, který se poprvé vysílal v neděli 5. listopadu 1967. Jeho nezapomenutelnou podobu mu vtiskl výtvarník Radek Pilař. V roce 1969 začal příběhy hodného loupežníka z lesa Řáholce vysílat rozhlas a teprve v roce 1970 se dětem dostala do rukou knížka, vydaná nakladatelstvím Albatros. Toto první vydání Rumcajse a mnoho dalších se nachází ve sbírce regionální literatury jičínského muzea.

Jakýsi předchůdce Rumcajse se však objevil již v roce 1947 v jedné z příhod Veselých pohádek a ve stejném roce v rozhlasové hře, kde již měla postava loupežníka typické „rumcajsové“ rysy. Nejmenoval se ještě sice Rumcajs, ale již bydlel na Jičínku. Potřetí se Rumcajs objevil v časopise Mateřídouška v pohádce Jak loupežník Rumcajs ukradl knížepánovi ponožky s erbem, ale zde se děj ještě neodehrává v okolí Jičína.

Animovaných pohádek o Rumcajsovi nakonec vniklo celkem 39 a byly vysílány televizí ve třech řadách. Pohádkový seriál převzalo 30 televizních stanic po celém světě. Knížku vydalo 11 zahraničních nakladatelství a je zajímavé, že v jiných jazycích Rumcajs nezůstal Rumcajsem, ale třeba na Slovensku mu děti říkají Rumpel, ve Francii Roróň, ve Švédsku Adolf, v Itálii Čundran a v Maďarsku Csirizár.

A proč Rumcajs bydlel právě v Jičíně? Sám Václav Čtvrtek k tomu říkal: „... prožil jsem tam dětství, a pochopitelně takové dojmy se člověku nadobro vryjí do paměti. S maminkou jsem prochodil všechny okolní vesničky, znám tam každý kout. Mám tu krajinu rád. Proto taky Rumcajs může bydlet jenom tam.“

Gabriela Brokešová

OSOBNOST Václav Čtvrtek (4. 4. 1911 – 6. 11. 1976)

Všichni jistě známe autora nezapomenutelných pohádek O loupežníku Rumcajsovi, Pohádek z pařezové chaloupky Křemílka a Vochomůrky, Cest formana Šejtročka, O makové panence a motýlu Emanuelovi nebo O hajném Robátkovi a jenu Větrníkovi. Věděli jste ale, že se Václav Čtvrtek narodil jako Václav Cafourek? A věděli jste, že loupežník Rumcajs ševcoval právě v Jičíně, protože zde malý Václav Čtvrtek strávil část svého dětství u svého dědečka? Nebo že puškař Halíř z Rumcajse byl opravdu puškařem a v Panské ulici v Jičíně prodával pušky?

Václav Čtvrtek se narodil 4. dubna 1911 v Praze na Letné. Jeho otec, Jan Cafourek, byl úředníkem a maminka, Johanna Fejfarová, dcera Václava Fejfara, výrazné osobnosti jičínského života v 2. polovině 19. století a na počátku 20. století. V roce 1914 Václavův otec narukoval, byl poslán bojovat do Albánie a malý Václav s maminkou a bratrem odjel k dědečkovi do Jičína, kde strávil v domě na začátku lipové aleje celou první světovou válku. V Jičíně začal také chodit do školy a naučil se zde číst. O svém pobytu v Jičíně Václav Čtvrtek později napsal tato slova: „Už nikdy a nikde jsem pak neviděl věž vyšší, než je Valdická brána, zahradu zelenější, než byla ta dědečkova, a koutek tajemnější, než je poustka v Libosadu. Byla to proto snadná volba, když jsem po letech uvažoval o tom, kde mají bydlet mé pohádky. Psal jsem je a píšu z dětských vzpomínek na Jičín ...“

Po návratu do Prahy Václav dokončil obecnou školu a začal studovat reformní reálné gymnázium, kde v roce 1931 maturoval. Po maturitě začal studovat práva, ale studium nedokončil. Po ukončení studia dostal místo účetního úředníka okresního finančního ředitelství v Chebu. Právě zde začal psát svůj první román pro dospělé Whitehors a dítě s píhou, který vyšel v roce 1940 pod pseudonymem Hugo Prattler. Jak sám Čtvrtek podotýkal, psát začal, protože se v německém prostředí Chebu nudil a nudu zaháněl tím, že si vymýšlel humoristický román. Od roku 1940 pracoval Čtvrtek na zemském finančním ředitelství v Praze a nevyhnul se ani totálnímu nasazení. V roce 1945 ho čekala vojenská služba v Děčíně, při které vymyslel svou první pohádku, když si jeho syn Petr přál „něco o lefoví“. Z tohoto vyprávění na přání se zrodila první a poslední knížka „na objednávkou“ Lev utekl, která vyšla v roce 1948. Úplně první knížkou, kterou Čtvrtek vydal, byly ale Veselé pohádky o pejskovi

a kočičce, strýci hrochovi, loupežníků a jiných lidech a zvířátkách z roku 1947. Od roku 1946 Václav Čtvrtek pracuje na ministerstvu financí a začíná spolupracovat s dětskými časopisy, v nichž publikoval první pohádky.

Zlomové bylo Čtvrtkovo seznámení s redaktorem Vlastovičky Antonínem Zhořem, který citlivě usměrňoval jeho počínající tvorbu. V této době také navázal první kontakty s Československým rozhlasem, kde jeho prvním vysíláním byla scéna Vrabečkovy trápení s jarní písničkou (1946). V letech 1949 až 1960 pracoval jako redaktor pořadů pro děti v Československém rozhlasu, později pak jako vedoucí vysílání pro školy a vedoucí redaktor vysílání vědy a techniky pro mládež. V rozhlasu se podílel mimo jiné na Nedělní pohádce a na rozhlasovém večerníčku Hajaja. V rozhlasu se často také objevovaly pohádky a postavičky dříve než v knižní podobě či v televizi. Od 1. ledna 1960 se Václav Čtvrtek stává spisovatelem z povolání a také se stěhuje z Letné na sídliště Červený vrch, přičemž obě místa se odráží v jeho tvorbě pro děti. Od druhé poloviny 60. let se Čtvrtkova tvorba objevovala nejen v rozhlasu, televizi a v knižních vydáních, ale také na gramofonových deskách, jako divadelní a filmová zpracování, jeho díla stále vycházela v dětských časopisech.

Václav Čtvrtek pro svou tvorbu používal několik pseudonymů jako Hugo Prattler, Poledne, Neděle, Málek či neznámější Čtvrtek. Až do 20. 6. 1959, kdy oficiálně přijal příjmení Čtvrtek, bylo jeho občanské jméno Václav Cafourek. Přitom pseudonym Čtvrtek používal už od roku 1946. Proč se rozhodl právě pro Čtvrtek, není zřejmé. Možná se inspiroval prózou Anarchista Čtvrtek či snad právě proto, že se narodil čtvrté či čtvrtý ve čtvrtku.

Gabriela Brokešová

STALO SE PŘED 100 LETY léto 1917

29. června byl na noční obloze nad Jičínem vidět nádherný meteor, jehož záře byla prý tak intenzivní, že byly jasně vidět předměty, na něž záře dopadala. „Úkaz tento vyvolal u diváků mnoho sensace a různých posudků.“ • 10. července se konala jubilejní

dvacátá pátá veřejná produkce žáků hudebního ústavu E. Buřvalové-Zelenkové, který za 25 let své činnosti vychoval velké množství dobrých hudebníků. • Od 19. července do 9. srpna byly opět z důvodu oprav uzavřeny městské parní a vanové

lázně. • Dramatický odbor Novoměstské besedy v Jičíně pořádal v sokolovně dne 22. července další zdařilé divadelní představení. Hrála se Šamberkova veselohra Palackého třída číslo 27 v režii Františka Filipa. Finanční výnos 150 K byl opět věnován ve prospěch stravování chudých dětí při místní válečné kuchyni. • 13. srpna byla z rybníku Kníže vytažena mrtvola neznámého utopence. • 17. srpna se poprvé slavily po celé říši narozeniny císaře a krále Karla I. • V neděli 19. srpna se v Libosadu hrála divadelní hra Mlsáníčko od F. X. Svobody. Akci pořádal spolek Červeného kříže. Díky krásnému počasí se sešlo mnoho diváků a čistý výnos z této akce byl 1 000 K. • Situace se zásobováním Jičína potravinami byla v roce 1917 již nesnesitelná a pociťovaly ji všechny vrstvy obyvatelstva. „Již pohled na tak mnohého vysíleného a zmlátěného obyvatelstva, na jichž tvářích zračí se utrpení a bol, dokazuje, že bída a nedostatek dostoupily svého vrchole“, píše Jičínské noviny dne 26. srpna. „Důkazem toho úmrtnost, jež počtem svým o mnoho procent převyšuje úmrtí let předešlých, v jichž mnohém případech lékaři konstatováno co důsledek podvýživy.“

Gabriela Brokešová

Jičínská plovárna, přelom 19. a 20. století, foto A. Brožek. Sběrka RMaG v Jičíně.

RESTAUROVÁNÍ barokní rohové skříně z druhé poloviny 18. století.

Barokní rohová skříň, kterou v posledních měsících restauroval konzervátor jičínského muzea, pochází ze sbírek bývalého muzea města Kopidlno.

Rohová skříň vyrobená v druhé polovině 18. století je složena ze spodní skříně se dvěma dvířky a jednou policí uvnitř a z vrchní části se dvěma policemi, prosklenými dvířky a zásuvkou. Sklo dvířek je v rámu zalištváno vyřezávanou a pozlacenou lištou. Vnitřní plocha spodní skříně je pokryta tapetou s jednoduchým tištěným vzorem, vnitřní plocha prosklené skříně tapetou s plastickým vzorem s květinovými motivy.

Na výrobu skříně bylo použito smrkové a třešňové dřevo, které je bohatě zdobeno řezbou a intarzií z třešňového, ořechevého, tisového a ebenového dřeva. Povrch je ošetřen leštěnou šelakovou politurou. Dvířka a zásuvka jsou opatřeny mosaznými zámkovými štítky.

Cílem restaurování bylo odstranit poškození vzniklé dlouhodobým působením vlhkosti, odstranit druhotné zásahy z předchozích let a zachovat skříň v její maximální původnosti a celistvosti. Dlouhodobá vlhkost

a působení klimatických změn se projeví zejména na konstrukci skříně a na její výzdobě, především na intarzií, která byla z velké části uvolněná. Druhotné zásahy, jako obnova tapet vnitřních ploch a doplnění chybějících částí intarzie, byly buď odstraněny, anebo ponechány v případě, že se shodovaly použitým materiálem, kresbou let a barevností.

V průběhu restaurování byla odstraněna poškozená šelaková politura. Odstraněny byly také nevyhovující druhotné zásahy. Porušené původní uvolněné části byly opět odborně přilepeny na své místo. Chybějící či nenávratně poškozené části byly doplněny a barevně sjednoceny s okolím (retušovány). Na závěr restaurátorských prací byla aplikována povrchová úprava šelakovou politurou, která byla vyleštěna do vysokého lesku.

Zrestaurovanou barokní skříň, které byl odborným zásahem navrácen původní vzhled a krása, můžete nyní spatřit na zámku Humprecht u Sobotky jako součást expozice.

Miloš Tluchoř

Kopie fotografie ze staršího negativu, zhotovil Zdeněk Musil. Sbírká RMaG v Jičíně.

Žižkovo náměstí, před rokem 1937. Sbírká RMaG v Jičíně.

Hotel Beránek, počátek 20. století. Sbírká RMaG v Jičíně.

Budova Okresní hospodářské záložny, po 1928. Sbírká RMaG v Jičíně.

STARÉ JIČÍNSKÉ DOMY Hostinec U Bílého beránka, později kavárna Amerika

Dům na Žižkově náměstí č. p. 18, který je v současné době sídlem Městského úřadu v Jičíně, v minulosti často střídal majitele i svou funkci a pravděpodobně již od 18. století zde fungoval hostinec. Pojďme se společně podívat na historii této stavby.

V roce 1690 zakoupil dům č. p. 18 na Žižkově náměstí od Václava Mlázovského Pavel Navis za 120 zl. O sedm let později vlastnil tento nízký dům pekař Jan Tampelský. V roce 1886 koupil v dražbě starou hospodu Jan Tockstein, turnovský sládek, který starou hospodu s názvem U bílého beránka zbořil a za značný obnos 60 000 zl. vystavěl honosný dvoupatrový hotel s hostincem v přízemí, kde se čepovalo turnovské pivo. V obou patrech byly umístěny pokoje pro hosty. V zadním traktu, nad stájemi, nesměl chybět sál o rozloze 18 m × 11 m, ve kterém se pořádaly plesy i taneční hodiny.

V roce 1894 získal budovu za 33 000 K uzeňář Leopold Kohl s manželkou Františkou. Další úpravy hostinských místností provedl roku 1902 nájemce Martin Procházka. Ten počátkem roku 1914 otevřel moderně zařízenou kavárnu s názvem „Amerika“. Hostům bylo nabízeno až 60 titulů tuzemských i zahraničních časopisů a především zmrzlina a mražená káva.

V roce 1927 zakoupila budovu Okresní záložna hospodářská a hostinec i kavárna byly zrušeny. Adaptační práce celého objektu provedl Ing. František Holeček podle plánů Ing. arch. Čenka Musila a dne 22. 1. 1928 se konala první schůze Občanské hospodářské záložny ve vlastní budově. Od roku 1948 zde měla své působení KSČ. V současné době je budova č. p. 18 sídlem Městského úřadu v Jičíně.

Hana Fajstauerová

KRÁTCE Z MUZEA

Před Velikonoce ve všech prostorách muzea včetně depozitářů probíhalo pravidelné plynování, které má sbírkové předměty ochránit před nežádoucími vnějšími vlivy (škůdci, plísně apod.).

Ve dnech 21.–22. 4. se v prostorách jičínského Porotního sálu konala mezinárodní konference Pekařovy společnosti Českého ráje věnovaná Václavu Chaloupeckému. Jičínské muzeum bylo jedním ze spoluorganizátorů této akce.

Ve dnech 5.–8. května zavítali na návštěvu do našeho muzea pracovníci Slovenského národního muzea z Martina.

9. května ředitel muzea Michal Babík prezentoval činnost muzea před Výborem pro kulturu a památkovou péči Zastupitelstva Královéhradeckého kraje.

Na začátku června nastoupila do muzea nová posila, paní Jitka Švihová. Má pomoci s administrativními pracemi a být pravou rukou naší ekonomky.

Ředitel muzea Michal Babík se začal zabývat přípravou publikace o sbírkovém bohatství Královéhradeckého kraje.

Na konci května zavítala na exkurzi do jičínského muzea skupina moravských muzejníků.

V průběhu května a června 2017 padlo rozhodnutí, že nám náš zřizovatel, Královéhradecký kraj, umožní a zafinancuje stavbu nového depozitáře v Robousích. Stavba by měla probíhat ve dvou etapách a hotová by mohla být do konce roku 2019.

Naše historička Mgr. Hana Fajstauerová uspořádala 21. června v Nové Pace přednášku na téma politických procesů v 50. letech. Přednášky se zúčastnilo kolem 30 účastníků, převážně pamětníků těchto hrůzných událostí.

Oborní pracovníci RMaG v Jičíně pravidelně připravují přednášky pro Sdružení nevidomých a slabozrakých. Poslední z nich se konala 14. 6. 2017, připravila ji Mgr. Petra Zíková a byla na téma „Povrchy těla zvířat“. Posluchači ocenili zejména možnost dotknout se řady exponátů, od rajčíchho peří či lamí srsti až po ulity mořských měkkýšů či svlečky exotického hmyzu.

UDÁLOSTI V OBRAZECH

VÝSTAVY

červenec–
září
2017

VÝSTAVY

GALERIE

**Můj život
s Trabantem**
(5. 5.–17. 9. 2017)

**Lucemburské
opráskí**
(28. 9.–12. 11. 2017)

VÝSTAVNÍ CHODBA

**Čas rychlých kol
a vůně benzínu –
Cena Prachovských
skal**
(9. 6.–1. 10. 2017)

**Ve znamení tří deklarácí...
Šlechta v letech
nacistického ohrožení
československého státu**
(13. 10.–19. 11. 2017)

DALŠÍ AKCE

Komentované prohlídky města a zámku

(pro bližší informace o termínech
prohlídek navštivte náš web
www.muzeumhry.cz,
nebo pokladnu muzea)

Změna akcí vyhrazena.

Pozor změna otevírací doby!
V červenci a srpnu bude otevřeno
každý den od 9 do 18 hodin!

Velikonoční dílny k výstavě *Svetom, moje svetom ... O slovenských drátenicích*. Etnogračka Hana Macháčková pomáhá dětem s jejich prvními drátenickými krůčky.

Historička Hana Fajstauerová komentuje svou výstavu *Osudy 50. let – Proces se „Zelenou internacionálou“*.

První exponáty na výstavu *Můj život s Trabantem* míří do galerie.

Vernisáž výstavy *Čas rychlých kol a vůně benzínu – Cena Prachovských skal*.

Děti luští zásluný test trabantistických vědomostí v rámci komentované prohlídky výstavy *Můj život s Trabantem*.